

Viltskadecenters rekommendationer för rovdjursavvisande stängsel (RAS) 2020

För de flesta djurbesättningar i Sverige är elstängsel den mest effektiva metoden att förebygga rovdjursangepp på, såväl kostnads- som arbetsmässigt.

Stängseltyper

Viltskadecenter bedömer att nedanstående fyra *stängseltyper* kan anses vara rovdjursavvisande när de är korrekt uppsatta och underhållna.

1. Ett stängsel med fem eltrådar, med den nedersta tråden *högst* 30 cm ovanför marken. Trådarna bör sitta 30, 50, 70, 90 och 110 cm från marken. Det är viktigt att åtminstone de tre nedersta trådarna monteras med max 20 cm mellanrum.

Samtliga trådar ska vara strömförande. Stängslet ska, som ett riktvärde, ha en spänning på lägst 4 500 volt (V). Spänningen får *aldrig* understiga 3 500 V. Eltrådarna ska omfatta alla grindar och övergångar.

Denna stängseltyp minskar framför allt risken för angrepp från varg och björn.

2. Ett stängsel med fårnät där maskorna i nätet är mer än 15 cm höga eller saknar låsta knutar kan bedömas som rovdjursavvisande om:

- Nätet är minst 90 cm högt.
- Nätet och eventuella grindar sluter tätt mot marken. Avståndet mellan mark och fårnätets nederdel ska vara mindre än 10 cm.
- Nätet har kompletterats med en eltråd som löper max 30 cm ovanför marken **och** en eltråd som löper max 15 cm ovanför nätet.
- Stängslet har, som ett riktvärde, en spänning på lägst 4 500 V. Spänningen får *aldrig* understiga 3 500 V. Eltrådarna omfattar alla grindar och övergångar.

3. Ett stängsel med fårnät där maskorna i nätet är lika med eller mindre än 15 cm höga **och** har *låsta* knutar kan bedömas som rovdjursavvisande om:

- Nätets trådar har en diameter om 2,5 mm.
- Nätet och eventuella grindar sluter tätt mot marken; avståndet mellan mark och stängslets nederdel ska vara mindre än 10 cm.
- Nätet har kompletterats med en eltråd som löper max 15 cm ovanför nätet.
- Eltråden har en spänning på lägst 4 500 V. Spänningen får *aldrig* understiga 3 500 V.
- Eltråden även omfattar alla grindar och övergångar.

4. Ett stängsel med elnät som är minst 90 cm högt och har vertikala plasttrådar som är styvare än de horisontella ledarna kan enbart användas som en *tillfällig* eller flyttbar lösning vid till exempel stripbete. Bidrag till denna typ av stängsel bör villkoras så att de tas ned efter viss tid och aldrig sitter uppe under en vinter.

Övrigt

Utmed ett rovdjursavvisande stängsel bör det inte finnas några svaga punkter eller sträckor där rovdjur har möjlighet att ta sig in. Även grindar och övergångar ska vara ordentligt uppsatta och försedda med elektricitet.

Ju högre spänningen i elstrådarna är desto starkare blir gnistbildningen och därmed effekten mot oönskade passager. Om spänningen börjar sjunka ned mot 3 000 V åstadkoms inte längre denna effekt. För att höja spänningen igen måste man röja bort vegetation omgående.

Material

Om man investerar i stängselmaterial av hög kvalitet får man stängsel som kan hålla i 20 år.

Stolpar

Hörnstolpar, brytpunktsstolpar och grindstolpar: 10–14 cm i diameter (Ø)

Överliggare (bom) i parallelogram: 2,5–3 m x \geq 8 cm Ø

Mellanstolpar: 8–10 cm Ø

Eltråd

Slät galvad HT-tråd (High Tensile) tråd: 2,0-2,5 mm

Draghållfasthet: ca 1 000 N/mm²

Undvik alltid elrep och elband. De har sämre ledningsförmåga, är dyrare och har kortare livslängd än galvad tråd.

Fårnät med låsta knutar

Nätens trådar ska vara minst 2,5 mm tjocka och ha låsta knutar enligt ”Tornado Titan” eller motsvarande hos annat märke.

Mer information

Handbok i stängsling

I Viltskadecenters bok Stängsling mot stora rovdjur finns praktiska råd och handledning kring olika stängslingsmoment. Den kan beställas gratis från Viltskadecenter.